

«Want God de Heer zo goed, zoo mild
Is 't allen tijd een Zon en Schild
Hij zal genade en eere geven
Hij zal hun 't goede niet in nood
Onthouden zelfs niet in den dood,
Die in oprechtheid voor Hem leven.
Welzalig, Heer, die op U bouwt
En zich geheel aan U vertrouwt.»

Bij ons speelt het Schild geen rol meer. Het
gevecht wordt thans op groote afstanden ge-
leverd met geschut en snelvuurgeweer, waar-
tegen men zich dekt op den grond of achter
aardhoop.

Maar het vechten in de dagen, toen David
zijn psalm zong, ging, de boog uitgezonderd,
en boogschutters waren slechts enkelen, men
tegen man, vlak lijf tegen lijf, oog in oog,
soms de voeten elkaar rakend, en het zwaard
van den een indruimend op het zwaard van den
ander. Een worsteling die niet kon eindigen, eer
van de twee, die elkaar aangrepen, een in zijn
bloed verzonk.

En natuurlijk, in zulk een worsteling was het
schild 't leven. Zonder schild tegen een die
wel door schild gedekt was, was men zóó weg.
Vandaar dat 't schild hoofdzak in de wor-
steling was onder alle volken der oudheid, gelijk
het nu nog den neger dekt, al hij aanvalt met
zijn assegai.

Dat schild ving de pijl op. Op dat schild
brak de lansstoot af. Met dat schild werd de
zwaardslag gepareerd.

En daarom, als die duizenden en duizenden in
Jeruzalem, die zelf het schild gehanteerd hadden,
en aan hun schild hun leven dankten, den lof
zang in Sions voorhoven aanhieven, en in
Jehovah roemden als het Schild van hun ver-
trouwen, dan voelden die mannen bij dat zingen,
wat wij er nooit in al zijn diepte meer bij voelen
kunnen: wat het is, wat het zegt, wat het be-
tekent, in God als in zijn Schild zich te ver-
bijlden.

Een schild, merk hierop, was een dekking van
het lijf, die niet een ander voor den strijder
hield, maar die de man zelf in zijn doodsnood
hanteerde.

Het schild gegrepen met de linkerhand, rustte
aan den arm.
Eigenlijk was het van dien arm niets dan een
verbreeding.

In gevaar heeft wie aangevallen wordt met
scherp, nog vanzelf en onwillekeurig zijn arm op,
en poogt, op gevaar van verwonding af, nog
zijn gelaat en zijn hart met zijn arm te dekken.

Om nu bij dit verweer den arm niet te wagen,
en breeder stuk van het lijf te dekken, vond
zucht naar levensbehoud toen het schild uit,
eerst het lange schild, zoo lang als men zelf
was, en toen het korte schild, de rondas of
beukelaar, om in het kort gevecht met het
zwaard de slagen er op te doen afketsen.

Maar altoos zoo, dat men zelf het schild
hanteerde, en 't zelf bewoog, en 't zelf tegen
den slag in strekte.

«De Heere is mijn Schild» zegt dus niet, dat
God uit de verte ons beschermt, en buiten ons
eigen toedoen ons dekt. «De Heere mijn Schild»
is uitspraak van het geloof. Is gesproken uit
het besef, dat God vlak bij ons is, dat ons
geloof God aangript, en dat we dat geloof in
God hanteeren, tegen den aanval van de weer-
stelen, en zoo in het geloof met God één, ons
gedekt weten en voelen met zijn Almachtigheid.
De moeder kan in doodsgevaar vlak voor
haar kind gaan staan, zoodat ze haar lieveling
dekt met haar eigen lichaam, en ook dan kan
men zeggen, dat die moeder haar kind ten
schild was. En zoo is God nog het schild der
kleinen, die Hem niet kennen, en geen geloof
in Hem in actie kunnen brengen.

Maar daaruit kwam deze heilige beelddruk
niet op. Die beelddruk kwam op bij den
man, die zelf in bidden, harden strijd 't schild
gehanteerd, en er zijn leven door gered had.

Het schild is voor den man wat de vleugel
voor den gier of adelaar is. Het schild hoort
voor den gevechten strijder als hij zijn lichaam.
Het is met zijn arm één, en zijn redding hangt
er van af, of hij dit schild te hanteeren weet.

En zoo nu is God de Heere een Schild voor
wie op Hem vertrouwen, voor wie geloven, voor
wie in nood en dood het doende gebruik van
het geloof kennen, en die juist in dit geloof
verstaan, hoe het Godzelf is die hun arm
daarbij bestuurd heeft.

Het schild ziet op strijd, op worsteling.

Op worsteling tegen al wat tegen ons opkomt,
om ons naar lichaam of naar ziel te verderven.

Hij is ons schild tegen giftige krankheid en
tegen de macht der natuur, en tegen dood-
gevaar uit ongeluk. Doch let nu wel, niet zoo,
dat wij lijdelijk er bij meer zitten, en nu God
ons dekken laten. De beelddruk van 't schild
duidt die uitlegging niet. God ook schild tegen
krankheid en pestilentie, tegen waterstroom en
vuur, wil veel meer omgekeerd zeggen, dat we
met de uiterste inspanning elk middel van
verweer aanwenden, dat God aan onze ken-
nis ontdekt heeft; dat we in het gebed onze
kracht ter inspanning stellen; en dat we zoo in
het geloof onzen God tot een schild hebben,
een schild dat we zelf in het geloof tegen den
aanval keeren.

En niet anders is het met onze ziel.

Geen slappe opvatting past hier. Niet zeggen,
dat we de zonde mijden moeten, neen, we moeten
tegen de zonde strijden. We zullen verstaan,
dat in de zonde zich een aanvallende macht
tegen ons keert; dat achter die macht de den-
kende, zinnende geest van Satan loert, die
ongemerkd op ons aandringt, en het toeliet op
het moorden van onze ziel, en die, als we geen
schild hebben om tegen hem op te beffen, en
geen kennis om dat schild te hanteeren, ons
gewisselijk overmant en neerwerpt.

Zekerlijk, meer nog dan in de worsteling
voor uw lichaam, is uw God uw schild in de
worsteling voor de behoudenis van uw ziel;
maar dan hoort het er bij, dat gij zelf voor
uw ziel strijdt; dat gij zelf den aanval, die
het op uw ziel toeliet, in het oog vat, tegen
hem het zwaard opheft, en inmiddeels uw schild,
ter dekking van uw ziel, tegen hem uitstrekt.
God uw schild in de worsteling voor uw
ziel, wil dus zeggen, dat gij zelf naar uw God
de hand uitstrekt, zelf worstelt met alle gees-
telijke verweermiddel, en dat dan uw God wordt
bevonden uw Schild te zijn, dat ge in het geloof
tegen Satan hoog houdt.

Men spreekt van een wapenschild, en bedoelt
daarmee een schild, waarop de man wiens het
is, zijn blazen gegraveerd heeft. Een per-
soonlijk herkenningsteken, voor wie hem kent,
uitdrukkende wie het is, die achter het schild
schuilt.

Zoo drukt het schild den persoon uit. Zoo wordt
het schild iets op zich zelf. Een persoonlijkheid.
Aan het schild herkende men de groote of kleine
kracht van verweer.

Zoo nu is God het schild, van wie op Hem
vertrouwen. Een schild waarop niet mannen

trots in leeuwenkop of stierenkop zich afbeelde,
maar een schild, waarop de man die geloof,
niets plaatst dan den naam *Jehovah*. In stille
nederigheid, in rustige ootmoedigheid, in afzien
van zich zelf, en in betrouwen op zijn Vader
die in de hemelen is.

De Heere mijn Schild, is het voorhouden
aan de machten van de natuur en van Satan
van den Naam des Heeren. Een in vlammen
schrift aan de wereld toonen, dat we tot de
heerscharen van den levenden God behooren.
Dat we niet strijden op ons zelf, maar dat de
Held die ons aanvoert, de Gezalfde des Heeren
is. En daarmee een uitspreken, dat onzer die
hoogste kracht van aller menschenziel is, de
onoverwinnelijke kracht van 't geloof.

Zoo ziet ge, hoe diep het schriftuurlijk zin-
beeld gaat.

We zagen het in de belijdenis dat God onze
Zon, de Zon van ons leven is. Hier verstaat
ge het van die oude belijdenis, dat God ons
Schild, ons rondas in de worsteling om levens-
behoud is.

Maar dan tast en voelt ge ook, hoe het niets
zegt, of ge al zingt en jubelt, dat God uw Schild
is; maar dat het er op aankomt, om in alle
nood, in alle worsteling, dat Schild niet aan
den wand te laten hangen, maar dat het heilig
Schild gehanteerd moet, gehanteerd door een
levendig, door een bezielde, door een helden-
moedig geloof.

Amsterdam, 13 Febr. 1903.

Het Annuaireum der Roomsche studenten.

Zelden heeft een studenten Almanak zoo
de aandacht der pers getrokken als dit het
geval was met het annuaireum der roomsche
studenten-vereinigingen, dat dit jaar voor
het eerst uitkwam.

Deze belangstelling is minder te danken
aan den inhoud, dan aan het feit zelf, dat
de roomsche studenten aan de Rijks-univer-
siteiten hiernaar voor het eerst als een
zelfstandig georganiseerd lichaam aan buiten-
optraden en in dit jaarboek uiting
gaven aan den geest, die hen bezielde.

Uit dit jaarboek blijkt, dat aan al onze
Rijks-universiteiten, evenals aan de ge-
meentelijke universiteit te Amsterdam en
aan de Polytechnische School te Delft, in
den laatste tijd de roomsche studenten-
vereinigingen hebben opgericht, die onder
de leiding der roomsche geestelijkheid
staan en dienen om het roomsche besef
levendig te houden. Beroemde redenaars
werden uitgenoodigd over de beginselen te
spreken, en ook in eigen kring oefent men
zich in het debat. Wie de werkelijk naziet,
vindt daar alle actuele onderwerpen van
den dag aan de orde gesteld. Zoo vormen
deze verenigingen een praktische oefen-
school, die voor het latere leven vrucht kan
afwerpen.

Critiek op een studenten Almanak oefent
men gewoonlijk niet, tenzij de inhoud tegen
het nil contra Deum aut bonos mores in-
gaat. Waar de Roomsche pers, *Maasbode*
en *Tijd* voorop, er reeds op wees, dat in
het mengelwerk onder den invloed der
nieuwere letterkunde, soms over het heil-
igste gesproken wordt op een toon, die
aan het profane grenst, behoeft onzerzijds
hierop niet meer te worden gewezen.

Maar wel dient de aandacht gevestigd
op het zeldzaam schoon gestyld en met
bezieling geschreven woord, waarmee Prof.
De Groot het „studieleven” aan het „Katho-
lieke Nederland” aanrijst. Hier is niet de
student, maar de hoogleraar aan het woord.
En dat woord dient om aan het Roomsche
Nederland duidelijk te maken, waarom de
„studieschuwheid” verkeerd is. Het ge-
moedsbezwaar van vele ernstige vromen,
dat de „wetenschap onzer eeuw” vijandig
is aan God, en daarom het geestelijk leven
der studenten in gevaar brengt, tracht Prof.
De Groot op de volgende wijze te onder-
vragen:

Ons oordeel over het studieleven in deze
eeuw behoort, dunkt mij, door kalmer be-
schouwing van de werkelijkheid te worden gere-
geld.

De tijd is voorbij, dat de beschaafde volkeren
nagenoeg uitsluitend den katholieken godsdienst
beleden. Nu steunt ongetwijfeld de katholieke
theologie, voor zoover zij geloofswaarden
behandelt, op de geopenbaarde wijsheid Gods,
maar alle menselijke wetenschappen gaan uit
van het natuurlijk licht der rede. Wanneer dan
helaas! dat eendrachtig denken en gevoelen in
het godsdienstleven verbroken werd, blijft toch
onze gemeenschappelijke rede de menschen, in
en buiten de Kerk, verenigen bij het nasporen
en geleidelijk veroveren der waarheid op natu-
rlijk gebied. Aldus ontwikkelt zich een weten-
schap van onkatholieken en van ongelovigen,
die nochtans volstrekt geen onkatholieke of on-
gelovige wetenschap is. Leeren wij niet, dat
de Logos, de goddelijke Bron aller wijsheid is
in de bovennatuurlijke en in de natuurlijke
orde? Derhalve eischt het katholieke beginsel,
dat wij onze nauwe verwantschap besefsen met
elke ware kennis, door wien ook aangebracht.
Wat één is in het Woord, zijn Bron en Oorsprong,
moet in de waardering en oprechte hulde der
aanbidders van het Woord niet worden ge-
scheiden.

Toch kunnen wij het ons goed voorstellen,
dat diepgelovige harten zich in hun godsdien-
st terugtrokken, verre van de pleinen en schouw-
plaatsen der triomfeerende rede. Losbaringen
van antichristelijke geleerdheid, als die der ach-
tiende en uit het midden der negentiende eeuw,
worden niet licht vergeten. Doch een rustige
geest weet te onderscheiden. Die vijandigheid
lag niet in het blijvende der moderne weten-
schap. Wat blijft, zijn de scherp onderzochte en
degelijk gestaalde feiten, zijn de zuiver op zoo-
danige feiten gebouwde theorieën.

Of het beeld der moderne wetenschap
hier met juiste kleuren geschilderd wordt,
is een vraag, die zeker niet ieder bevesti-
gend zal beantwoorden. De jongste rede
van den rector magnificus der Amster-
damsche Universiteit, met zijn bitsen uitval
tegen de „ordinantie Gods,” zou pater De
Groot anders hebben kunnen leeren.

Maar wat het meest opvalt is de tegen-
stelling, die Prof. De Groot hier maakt tus-
schen de wetenschap der theologie, die op de
geopenbaarde wijsheid Gods steunt, en de
menselijke wetenschappen, die uitgaan

van het licht der natuurlijke rede. Op dat
standpunt is het te begrijpen, dat Prof. De
Groot verklaart, dat de wetenschap van de
ongelovige geleerden, daarom nog volstrekt
geen „ongelovige wetenschap” behoeft
te zijn.

Van een zoo scherpzinnig denker als
Prof. De Groot, hadden we echter ver-
wacht, dat hij het vraagstuk dieper zou
hebben opgevat. Wetenschap is toch waar-
lijk niet alleen het constateeren van feiten
en het opbouwen van theorieën, maar raakt
evenzeer de groote beginselen, die aan
heel onze wereld- en levensbeschouwing ten
grondslag liggen. De wetenschap van het
recht en van de wijsbegeerte, van de his-
torie der mensheid en van de natuur,
brengen den denker elk oogenblik met die
beginselen in aanraking. En waar de weten-
schap alleen uitgaat van het licht der
natuurlijke rede, waar haar beoefenaars be-
slist tegen de Goddelijke openbaring partij
kiezen en haar gezag verwerpen, daar kan
het resultaat van hun denkbeeld toch niet
voldoende zijn voor hem die in de Schrift
geloofte.

Opleidingsquaestie.

De opleidingsquaestie is voor ons feitelijk
beslist.

Haar opnieuw op te rakelen heeft in ons
oog geen praktisch nut. Eer omgekeerd.
Ze maakt de kloof tusschen broeders dieper,
terwijl in de bange worsteling tegen on-
gelof en revolutiegeest de eerste en heiligste
plicht is, dat de belijders van Christus
naam schouder aan schouder staan.

Toch ontslaat ons dit niet van de ver-
plichting een tweetal brochures, die deze
dagen onzer redactie werden toegezonden
inzake de Opleidingsquaestie, in ons blad
te bepreken.

Reeds de hoogachtung voor de grijze
broeders die dit woord schreven, dringt
daartoe.

Maar meer nog, dat door beide een voor-
slag wordt gedaan, die, indien hij voor uit-
voering vatbaar ware, ons uit het kerkelijk
moeras op vasten bodem zouden brengen.

Naar tijdsorde komt de eerste plaats toe
aan het vlugschrift van Ds. LITTOOY, dat
den titel draagt: *Het recht en de macht
inzake de Opleidingsquaestie*.

Ds. Littooy is de man met een warm
gemoedsleven, in hem spiegelt zich iets van
der Zeeuwen rondheid en gemoedelijkheid
af. Het woord, dat hij ook nu schreef, is
een woord uit het hart. Ds. Littooy is
jarenlang Curator der Theologische School
gewest; hij had haar lief met de volle
liefde van zijn hart; ze was voor hem een
stuk historie van zijn kerk en van zijn
eigen leven.

Die liefde maakte Ds. Littooy scherp
ziende. Met de dwaze illusie, die sommigen
zich van de toekomst der School vormen,
misleidt hij zichzelf geen oogenblik. Haar
toestand is voor hem gelijk aan den man,
die van Jeruzalem naar Jericho trok, door
rovers overvallen werd en nu halfdood op
den weg liggen bleef. Haar besteedt hoog-
leeraren trokken weg; haar studentental
slonk beneden de helft, en straks houdt de
school niet meer dan een twaalftal over. De
vriendelijke Samaritanenhand, die werd uit-
gestoken, om den half doode in een goede
herberg binnen te brengen, werd door den
onberaden ijver van onverstandige vrienden
afgewerd.

En waar Ds. Littooy zoo het verval ziet
der school, die hij liefheeft, en haar onder-
gang vreest, daar buigt zijn ziel zich in hem
neder en klinkt een Jeremia's klacht hem van
de lippen.

Critiek op zulk een klacht oefent men niet.
Ds. Littooy heeft, ook waar hij personen
besprak, dit gedaan op een wijze, die niet
kwetsend is. Schuld ziet hij aan beide zijden,
ook al acht hij, dat de meeste schuld schuilt
bij de broeders die te Arnhem de meerder-
heid vormden.

Slechts één aanklacht, door Ds. Littooy
geuit, mag niet onweerlegd blijven, omdat
zij de eere onzer kerken raakt.

Volgens Ds. Littooy heeft de meerderheid
te Arnhem macht boven recht laten gaan;
het recht was aan de zijde der minderheid,
die vasthield aan het „beding van 1892,”
maar de meerderheid had de macht, en deze
macht triomfeerde.

Een vergelijking met de verplettering door
Engeland's overmacht van het recht der vrije
Boerenrepublieken in Zuid-Afrika, maakt dit
verwijt nog scherper.

Deze aanklacht wijzen wij beslist terug.
Op de Synode te Arnhem had de meer-
derheid het in haar macht gehad, om het
genomen besluit door te zetten en de School
der kerken met de Universiteit te vereeni-
gen. Maar de meerderheid maakte van die
macht geen gebruik; ze week juist voor
den tegenstand der minderheid, en liet de
Theologische School te Kampen voort-
bestaan.

Van misbruik van macht kan dus geen
sprake zijn, waar juist omgekeerd het recht
der broederlijke liefde triomfeerde.

Maar deze eene opmerking daargelaten,
is er veel in dit vlugschrift, dat tot het hart
spreekt. Dat degenen, die de School lief-
de hebben, met smart haar smadelijk einde
tegenmoet zien, verstaan we. En in hun
droefheid is iets, wat tot mededroefheid
opwekt.

Elke poging om tot een bevredigende
oplossing te komen, kan daarom rekenen
op onze warme sympathie. En waar Ds.
Littooy openlijk zijn medestanders aanraadt,
liever een eervol „vrede te sluiten, dan
een strijd voort te zetten, die op vernietig-
ing moet uitloopen,” daar rijst de bede op
in ons hart, dat dit woord weerklank moge
vinden.

Ds. Littooy verwacht alle heil van een
buitengewone Synode en hoopt, dat de ker-
ken nog dezen zomer zulk een Synode zul-
len samenroepen.

Ons staan de voortteekenen voor zulk een
Synode niet gunstig. De oppositie van de
Arnhemse Synode staat, met uitzonde-
ring van Ds. Littooy, nog even beslist op
haar onoverwinnelijk standpunt. De leiders
dezer groep willen van geen vrede weten.
En de kerken verlangen naar rust.

Bovendien, wat alles afdoet, Ds. Littooy
vergeet in zijn brochure mee te deelen, op
welke voorwaarden de vrede kan gesloten
worden.

De benoeming van een tweetal hoogleera-
ren te Kampen heeft plaats gehad, en de
saamsmelting van de Theologische School
met de Theologische Faculteit is daardoor
practisch niet meer uitvoerbaar op een wijze
gelijk die te Arnhem werd voorgesteld.
Twee hoogleeraren voor de Dogmatiek en
drie voor de Kerkhistorie kunnen niet aan
één school optreden.

Zullen de Kerken opnieuw het vraagstuk
van de opleiding ter hand nemen, dan
dient vooraf een plan te zijn vastgesteld,
dat aller sympathie heeft.

Een Synode, die weer onverrichterzake
moest uiteengaan, zou de verbittering doen
stijgen en onze kerkelijke eenheid liep dan
zeer ernstig gevaar.

Wij vreezen daarom, dat het woord van
Ds. Littooy, hoe goed ook bedoeld, zal
blijken een vox clamantis in deserto.

Van geheel anderen aard is de tweede
brochure van Ds. A. M. DIERMANSSE, ge-
titeld: *Bezwaren tegen het Beding*.

Ds. Diermansse is minder de man van
het hart, dan van het scherp denkend,
logisch verstand. Hij overreedt niet door
de kracht eener wegslepende welsprekend-
heid, maar hij dwingt u door de ijzeren
consequentie zijner logica. Hoe ge u wendt
of keeren wilt, ge zit vast tusschen de
duimschroeven van zijn syllogismen, en ge
moet erkennen, dat er tegen zijn betoog al
zeer weinig valt in te brengen.

Dit betoog richt zich in hoofdzaak tegen
het zoogenaamde Beding van 1892. Ds.
Diermansse is zoon der Scheiding; hij heeft
de Theologische School meer lief dan de
Vrije Universiteit. Naar zijn overtuiging
wijst en de Schrift en de Kerkenorde er
op, dat de Kerken een eigen inrichting
voor de opleiding tot den Dienst des Woords
moeten hebben. De voorstanders der School
kunnen dus niet klagen, dat Ds. Diermansse
in principe tegenover hen staat.

Maar hoe onomwonden hij deze dingen
uitsprekt, hij is van oordeel, dat de Synode
van Leeuwarden een misstap beging door
dit beding tot een conditio sine qua non van
kerkelijk saamleven te maken. Onze Ker-
kelijke eenheid kan in niets anders zich
gronden dan in eenheid van Confessie en
Kerkenordening. Al wat daarnaast in den
grondslag der eenheid wordt aangebracht
trekt het fundament scheef, vervalscht het
kerkelijk leven en leidt tot een strijd, die
niet eerlijk en ridderlijk kan gevoerd wor-
den, omdat de tegenstanders der seminaris-
tische opleiding daardoor terstond de blaam
op zich laden van woordverbrekers en belofte-
schenders.

Zelfs indien alle Kerken — die van de
separatie en doleantie — eenstemmig waren
gewest in de overtuiging, dat de Kerken
een eigen opleidingschool moeten hebben,
dan nog zou het ongeoorloofd zijn geweest
deze meening in de Magna Charta onze
Kerkelijke eenheid vast te leggen. Gerefor-
meerde Kerken hebben geen ander accoord
van gemeenschap dan de Belijdenis der
Waarheid en de Kerkenorde, voorvoor-
verre deze de fundamentele stukken raakt
en uitvloeisel der belijdenis is. Maar de
vraag of de Kerken haar dienaren zullen
laten opleiden aan een Universiteit of aan
een Kerkelijk Seminarie raakt een toekomstige
zaak, die noch met de belijdenis der Kerk
noch met haar eigen inrichting saamhangt
en die dus nooit met de Belijdenis en de
Kerkenorde op één lijn mag gesteld. Wie
de belijdenis der Kerk verwerpt of tegen
de beginselen van haar Kerkenorde ingaat,
zou geen Dienaar der Kerk kunnen blijven.
Maar wie de Universitaire opleiding verkies-
t boven de kerkelijke opleiding kan toch niet
als ketter worden gebannen.

Te scherper echter komt volgens den
schrijver de onsedelijkheid van dit beding
uit, waar de kerken uit de doleantie vol-
strekt deze overtuiging niet deden. Wilden
zij het hogere goed van de kerkelijke een-
heid niet prijs geven, dan moesten ze be-
rusten in een beginselverklaring, die lijnrecht
tegen haar gevoelen inging. Een beginsel
werd naast de Confessie en de Kerkenorde
vastgelegd, dat door de groote meerder-
heid der kerken niet alleen niet als beginsel
werd erkend, maar lijnrecht in strijd was
met haar overtuiging.

Aan deze principieele fout in 1892 is al
onze kerkelijke moeite te wijten. Een eer-
lijke strijd over dat punt werd deswege
onmogelijk, want wie voor de saamsmelting
van School en Faculteit was, werd door
het kerkelijk publiek a priori veroordeeld.
Hij kwam in strijd met het „beding.” En
wat nog erger was, de kerken werden ge-
dwongen al tezaam voor een School te
zorgen, die niet de liefde van aller hart
had. Een dwang die noodzakelijk tot kren-
king van de School leidde moest. Had men
in 1892 de beide kerkgroepen vrij ge-
laaten om elk te ijveren voor de School, die
door de historie het naast aan haar hart lag,
dan zou de verbittering in ons kerkelijk
leven, die thans aan de kerkelijke eenheid
zoo nameloos veel schade doet, nooit zijn
ontstaan.

Al mag men hier en daar een aanmer-
king maken, in het algemeen is tegen dit
glashelder betoog weinig in te brengen.
Ook naar onze overtuiging, heeft men in
1892 een misstap begaan, waarvan de
droeve gevolgen zich altoos nog doen
voelen. Toen heeft de macht boven het
kerkelijk recht gezegd. En er is
geen schrijnender tegenstelling dan tusschen
het *jus constitutum*, d. w. z. het recht, dat

toen door kerkelijk verdrag verkregen is,
en het *jus constituendum*, d. w. z. het recht,
zooda het uit de beginselen van Gods
Woord voortvloeit. Zij, die voortdurend op
het beding zich beroepen, zullen goed doen
dit ernstig betoog te lezen, en dan de vraag
te stellen of hier niet geldt: Summum jus
summa injuria, wat recht is naar de wet,
kan tegelijk het hoogste onrecht zijn naar
de beginselen van het recht.

Ds. Diermansse wijst, als een goed genees-
meester, niet alleen de kwaal aan, maar
geeft ook een middel ter genezing. Onze
kerkelijke gemeenschap mag niet langer op
iets anders rusten, dan op de Belijdenis en
Kerkenorde. Het „beding” moet worden weg-
genomen.

Een Synode kan dat bij meerderheid van
stemmen niet doen. Maar wel kunnen de
kerken, die vroeger tot de Christelijke Ge-
reformeerde kerk behoorden, zich tot de
Synode wenden om uit te spreken, dat zij
het „beding” niet langer handhaven.
Wanneer de kerken, die in 1892 dat
„beding” hebben gesteld, zelf op de ophef-
ving van dat „beding” aandringen, dan zou
de Synode zedelijk bevoegd zijn, om het
„beding” vervallen te verklaren. Met het
voortbestaan der Theologische School had
dit niets te maken. De kerken, die haar
liefhebben, konden dan de zorg voor deze
School op zich nemen. Maar onze kerke-
lijke eenheid werd dan niet langer gegrond-
vest op een „beginsel,” dat door de meer-
derheid der kerken niet wordt aanvaard.

Moge dit beradigde en ernstige woord
ingang vinden. Het is den lezing en over-
denking dubbel waard. Aan Ds. Diermansse
zij onze dank geboden, dat hij te midden
van zoo veel verwarring een woord sprak,
dat klaarheid in de nevelen brengt.

Onze kleeding.

IX.

Het schaamtegevoel, dat de eerste wrange
vrucht der zonde is, wordt door Augusti-
nus verstaan van de schaamte over de
naaktheid des lichaams. Volkomen terecht
wijst Augustinus er op (de Civitate Dei
l. XIV. Cap. 17), dat dit schaamtegevoel
nog bij alle volkeren gevonden wordt; niet
alleen bij de zoogenaamde beschaafde vol-
keren, maar ook bij de barbaren. Zelfs
deze gingen niet in een openbare badplaats
baden, zonder althans een deel van het
lichaam te bedekken. Dit schaamtegevoel
toch raakt niet het geheele lichaam, maar
alleen die deelen, die den zinnelijken lust kun-
nen prikkelen, en die den apostel Paulus
noemt „de minst eervolle leden des lichaams.”
(1 Cor. 12 : 23).

Intusschen is met deze verwijzing naar
het schaamtegevoel, dat ieder mensch aan-
geboren is, niet genoeg gezegd. Hoe sterk
dit algemeen menschelijk verschijnsel ook
het Paradijs-verhaal bevestigt, het verklaart
ons niet hoe dit schaamtegevoel ontstaan
is. Indien Adam en Eva in het Paradijs
hun lichaam naakt hebben kunnen aan-
schouwen, zonder dat de schaamtebloos op
hun wangen kwam, welke verandering heeft
er dan plaats gevonden, dat dit na den
zondeval niet meer geschied kon?

Op deze vraag geeft Augustinus ten an-
woord, dat door het eten van de verboden
vrucht bij den mensch de prikkel van den zin-
nelijken lust is ontstaan. Augustinus bedoelt
hiernaar, dat de zonde de zinnelijkheid des
lichaams leerde, dat de verboden vrucht zelf
een vergif bevatte, dat bij wijze van toover-
middel de zonde van den wellust zou hebben
opgewekt. Niet het eten van de verboden
vrucht, maar de zonde daarmede tegen God
begaan, was de oorzaak van dit kwaad. Het
was zoo als Augustinus het uitdrukt, de
volkomen gerechte straf Gods. Omdat de
mensch in opstand was gekomen tegen
God, zijn wetten souverain, daarom hield
hij op meester te zijn over zijn lichaam,
begeerde het vleesch tegen den geest en
werd in de leden des lichaams een macht
openbaar, die strijd voerde tegen de wet
zijns gemoeds. (Rom. 7 : 23). Inzonderheid
toonde zich dit kwaad daarin, dat terstond
na den val, bij den mensch ontstond de
libido of concupiscentia, gelijk Augustinus
het noemt; dat is de begeerlijkheid des
vleesches, de lust tot onkuisheden, de
zonde van den wellust. Door het opkomen van
die begeerte, die voor den val onbekend was,
ontwaakte het schaamtegevoel en daarom
hadden Adam en Eva naar een kleed ge-
zocht, niet alleen om zich voor elkander te
bedekken, maar ook om dien zondigen prik-
kel te matigen. Of wil men het met de
woorden van Augustinus zelf: „toen de ge-
nade was weggenomen, is daarop gevolgd,
opdat de ongehoorzaamheid gestraft zou
worden met een even gelijke vergelding,
dat er in de beweging huns lichaams een
nieuwe werking ontstond, die schandelijk
was, en vandaar werd hunne naaktheid
een naaktheid die onbetamelijk was.”

Deze opvatting van Augustinus staat in
het nauwste verband met zijn beschouwing
van de zonde en de strenge ascese die reeds
in dien tijd de overhand had.
Augustinus ging zeker niet mee met de
dwaling der Manicheërs, die den oorsprong
der zonde in de zinnelijkheid des menschen
zochten. Veel eer heeft hij tegenover deze
ketterij met kracht de leer der Schrift ge-
handhaafd, dat de oorsprong der zonde ligt
op geestelijk gebied. Maar dit neemt niet
weg, dat Augustinus in den zinnelijken lust
toch de eerste en sterkste vrucht der
zonde zag en dat het vaak den schijn
heeft, alsof volgens hem de zonde in
dien zinnelijken lust haar hoofdstel heeft.
Het sterkst komt dit uit in Augustinus'
beschouwing over de voortplanting der
erfzonde. De erfzonde zelf heeft bij hem
concupiscentia, begeerlijkheid, en haar ont-
staan verklaart hij uit het feit, dat juist
door den zinnelijken lust, die bij de voort-
planting van het geslacht een hoofdrol

speelt, de z
vader en i
woord van
mijne moeder
in letterlijken
blijft bij Aug
een kwaad.
moet dit kwa
lijk mag niet
het mensche
maar wie de
daarom niet
veel hooger v
Augustinus
huwelijk door
ingesteld. Oo
in het Paradi
nischen liefd
de instelling
mensch gez
vermogen vult
Maar de
ting zou he
den reinen
gewest dan i
zonde is in
opgekomen, e
het huwelijk
een kwaad,
wijs bestel a
heeft gemaak
Ook al he
recht van hu
zelfs tegenove
dagen, die h
zondig veroo
schrift het hu
niet ontkend
aan het huw
huwelijk wor
kwaad; het k
zonder het h
den voortge
ontberen kon
Augustinus
alleen; het is
hem spreekt.
op gelijke w
zijn vol van
vrouwen, die
den. En zelfs
het een teeke
man en vrou
leefden. Het
gold als het
Paulus zegt,
ter met zich
gen, dat Petr
zijn vrouw a
welk werd a
geroemd, en
stond op een
leven.

Wel hebben
deze verheer
staat hun s
Roomsche k
klank. Straks
baat als plic
en nomen, di
aflegden, dede
werk. Zij wa
apostel Johan
vrouwen bevl

verzetting van het boek Numeri en onderscheide in het Hebreeuws geschrevene gebeden verrijkt werd. Deze documenten dragen het aantal 1339.

•••••

Gemengd nieuws.

Een standbeeld voor Servet. Den 27sten October 1903 zal het 350 jaren geleden zijn, dat Michel Servet, terwijl Calvijn te Genève was, als Godalasseraar werd verbrand. Nu heeft men op dit éene betreurenswaardige feit dat bij de Reformatie der kerk onder leiding van Calvijn plaats vond, geduldig gewezen, zonder daarbij echter te kunnen aannemen, dat de terechtstelling van Servet plaats had als een geolg van de beginselen, waarvan de reformatie der kerk uitging. Maar dit is voor de vijanden der religie niet g'noot. Gelijik men in Parijs een standbeeld opgericht heeft voor Etienne Dolet, omdat hij in zijn qualiteit van vrijdenker door de Inquisitie ten vure werd gedoomd, zoo moet nu ook in Genève, in de stad van Calvijn, een standbeeld verrijzen om de nagedachtenis van den loochenaar der Drieënheden en van den verkondiger van Pantheistische denk elden te verheerlijken. Dit standbeeld moet in Genève opgericht worden, al is Servet ook in Spanje geboren. De internationale bond van vrijdenkers gesteund door tal van Spaansche schrijvers en mannen van wetenschap, heeft daartoe besloten.

Met ingeomeenheid wordt door de kerkelijke pers in Duitschland er op geweren, dat prins Albrecht van Pruisen, bij het van stapelloopen van de „Brunswijk“ te Kiel, de woorden gebruikte: „Op allerhoogst bevel *noem* ik dit schip de „Brunswijk“! Vroeger werd er bij zulk een gelegenheid gesproken van een „doopen“ van een schip, zoodat de „scheepsdoop“ door den keizer is afgeschaft.

Men wil in Amerika de Anglicanische kerk niet langer de protestantsch-episcopaleische kerk, maar de katholieke kerk van Amerika noemen. De invloed van de hoog kerkelijke partij is hierin merkbaar. Het doel is om die kerk te laten uitkomen als eene gemeenschap die met het protestantisme niets gemeen heeft. Men beweert dat de gemeentelieden daarvan over het algemeen niets weten willen.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

DE KLEINSTE STATEN DER AARDE.

Welke dat zijn is niet zoo algemeen bekend, dat niet iemand er zich mee zou kunnen vergissen. Althans er zijn heel wat menschen, die gelooven, dat b.v. ettelijke Duitse hertogdommen, de Saksische en dergelijke, de kleinste staten ter wereld zijn. Toch zijn er nog veel kleinere. Van die heel kleine staatjes behoort er maar één tot Duitschland, en dat is dan nog wel de grootste.

De minst kleine is het hertogdom *Lichtenstein*, dat op de Zwitsersche grens ligt, ruim 150 vierkante mijlen en nog geen 10,000 inwoners heeft, dus ongeveer zooveel als bij ons een of ander landstadje. In de hoofdstad Vaduz wonen 1000 menschen, dus minder dan op menig dorp bij ons. De vorst woont ook niet daar maar in Weenen.

Maar een derde zoo groot echter, is de republiek *San Marino* in boven Italië; de hoofdstad is ook hier Vaduz. Het heeft 150 vierkante mijlen en 10,000 inwoners. Dit omvat maar een 20 vierkante mijlen, en heeft ruim 13,000 inwoners; heel het gebied bestaat uit het op een rots gebouwd stadje. Monaco heeft een droeve vernaardigde gekregen door zijn speelbank of liever, speelhal, waar jaarlijks zooveel ongelukkig worden. Die speelbank brengt alles op wat noodig is voor het landje en de vorst houdt nog veel over. Hij heeft een leger van 75 man en 44 politiedienaars, kan adellijke titels verleen, munt slaan, een vloot uitnemen, ja ook oorlog verklaren aan wien hij wil. Of hij 't ooit doen zal? Zeker is hij, hoe klein zijn land ook is, een der rijkste vorsten van Europa.

We stappen nu over naar een anderen kant van ons werelddeel.

Tusschen Frankrijk en Spanje ligt weer een republiek *Andorra*, die bij Monaco vergeleken, wel een groote mogendheid kan heeten. Want Andorra is bijna 30 maal grooter, doch heeft ongelukkig maar 12,000 inwoners, krijgshaftige boeren. Een geheel vrije republiek is Andorra echter niet.

Nu komen we aan drie nog kleiner staten, waar de meeste menschen nog nooit van gehoord hebben. Toch ligt een er van dicht bij ons land.

Tusschen Aken, Eupen en Verviers vindt men een landje *Morenet* geheeten. Het is 6 vierkante mijlen groot met 200 inwoners. In 1815 konink der mogendheden het niet eens worden, wie het hebben zou, Nederland of Duitschland, en zoo bleef het een vrij gebied. Men leeft er rustig; ieder betaalt f 3 belasting per jaar en niet meer, en in de 800 huizen en villa's wonen meer welgestelde menschen dan veroudding, dan ergens ter wereld.

Al weer kleiner is het koninkrijk waar we nu heengaan. Het heet St. Kilda en is nog geen 2 vierkante mijlen groot. Het ligt westelijk van de Hebriden ten westen van Schotland, en bestaat maar uit een eiland. Mannen mogen er nooit regeren. Daarom kiest de bevolking, die uit arme visschers bestaat, een jonkvrouwelijke koningin, die blijft regeren tot zij gaat trouwen. Doet zij dat dan verliest zij de kroon.

De allerkleinste staat op aarde is weer een republiek. Deze heet *Grut* en ligt, gelijk Andorra, in de Pyreneeën. Zij is maar 1 vierkante mijl groot en telt slechts 120 inwoners, die in 't geheel geen belasting hebben te betalen. Er is zelfs geen munte voor een kerkhof op de steele helling, waar het landje op ligt. De dooden worden daarom in Frankrijk begraven. Daar gaan ook de kinderen school.

Hoe zou het komen, dat terwijl zoovele groote en machtige rijken zijn vergaan, juist deze kleine zijn gespaard gebleven?

MILD EN ZUINIG.

Koning Frederik Wilhelm III van Pruisen, was een der mildste vorsten, die ooit geregeerd hebben. Hij kon ontzaglijke sommen weggeven voor een goede zaak of om ongelukkigen te helpen.

Daarentegen was de goede koning, gelijk ettelijke zijner voorzaten, verbarzend nauwkeurig, ja zuinig en schriel, als het kleine zaken betrof. Zijn meubelen en kleeren deden zoo lang mogelijk dienst. 't Kostte veel, hem te bewegen nieuwe aan te schaffen. En was dan b.v. heel het meubelstuk van mahoniehout, dan zei de koning: „Wat een dwaasheid. Berkenhout is immers even goed.“